

Rapportbesprekingen

Vogels van Kampsheide in herfst en winter. Inventarisatie 1988/89. Augustus 1989. VOGELWERKGROEP VAN DE KNNV, AFDELING ASSEN.

In een 24 bladzijden dik rapportje geeft de KNNV-VWG Assen een overzicht van de winter- en trekvogels van Kampsheide. Het is een kort en beknopt verslagje met daarin een weergave in grafiek en kaartvorm. Tot op heden zijn er nog maar weinig vogelrapporten in het Drentse verschenen die tellingen bevatten van wintervogels. De KNNV-VWG Assen levert hiermee een zinnige bijdrage tot de kennis hierover. Er wordt al sinds 1985 geteld en dit geeft goede mogelijkheden voor vergelijk.

Een nadeel vind ik dat er steeds verwezen wordt naar vorige verslagen (o.a. voor de methode). Korte soortbesprekingen gaan in op de (mogelijke) oorzaak van de vastgestelde fluctuaties. Soms is dit overduidelijk, bijvoorbeeld winterinvloeden op de Winterkoning, soms ook niet.

De tellingen worden weergegeven in een verkleinde en vrijwel onleesbare overzichtstabel.

De grafiekjes zijn duidelijk en geven het verloop over het seizoen aan, de kaartjes indiceren het verspreidingsbeeld.

Ik hoop dat de KNNV-VWG er aan toe is om straks over vijf jaar de gegevens te bundelen en interpretaties aan te gaan met betrekking tot aantalsverloop, biotoop en territoria. Want ook de broedvogels worden geïnventariseerd. De waarde in deze rapportage ligt m.i. in het feit dat de basisgegevens op een goede en toegankelijke manier zijn vastgelegd en zich op deze manier goed lenen voor nadere interpretatie.

JWG

Herfst- en Wintervogeltellingen in de Brunstingerplassen. 2. Inventarisatie 1988/1989.

Assen, december 1989. VOGELWERKGROEP VAN DE KNNV, AFDELING ASSEN.

Het 14 bladzijden omvattend rapportje gaat in op de periode 6 juli 1988 t/m maart 1989. In deze periode zijn 43 bezoeken gebracht. Er is onderscheid gemaakt in overvliegers en bezoekers. Het betreft de integrale gebiedstelling, die echter in een vorig rapport staat beschreven. De meeste soorten worden kort genoemd en besproken en in een aantal gevallen wordt een link gelegd met de aan-

wezige broedvogels. De telroute staat op een kaartje vermeld en de gegevens zijn in tabellen en kaartvorm gepresenteerd. De presentatie is eenvoudig en helder en leent zich voor nadere interpretaties.

Op den duur kunnen deze gegevens een meerwaarde krijgen door de onderlinge jaren met elkaar te vergelijken en in relatie te brengen met de biotoop. In dit rapport is van dit laatste geen melding gemaakt. Verspreidingskaarten zouden ook hier wel een duidelijk beeld kunnen laten zien.

Heel summier worden al enige overeenkomsten genoemd met resultaten van SOVON-projecten. Al met al een goede aanzet en een zinnige rapportage.

JWG

Ganzen in het Leekstermeergebied. Overwintering en trek, Verslag 2. P. VENEMA, 1989 Peize.

Een vervolg op het verslag 1, dat in het vorige nummer van Drentse Vogels werd besproken. Opnieuw een 'turf' van de hand van P. Venema, dit keer alleen van hem. Kennelijk heeft de PPD van Groningen een bijdrage geleverd, maar helemaal duidelijk is niet of het nu een PPD-rapportage is of één op persoonlijke titel. Een provinciewapen op de omslag suggereert het eerste, doch de sfeer van de tekst doet het laatste vermoeden. De schrijver heeft gekozen voor een verhalende vorm; de toonzetting is er één van gezelligheid. Voor een rapportage met enige wetenschappelijke pretentie wat ongewoon wellicht. Het neemt geen storende vorm aan, hoewel een beetje droger vast enkele pagina's had gescheeld. De illustraties zijn van de auteur zelf en verdienen alle lof.

Het rapport begint met aanbevelingen en conclusies, wel handig misschien, maar het heeft ook iets van de huid al verkopen voordat de beer in beeld is. Inhoudelijk valt er weinig op aan te merken, deze klinken vertrouwd. Helaas zijn dit soort aanbevelingen nog steeds nodig en levert onderzoek nog steeds tot ongenoegen stemmende conclusies op.

De rapportage bestaat uit twee delen: één over het voorkomen van de ganzen gedurende de winters van 83/84 en 84/85 en het andere deel over de trek in dezelfde perioden. De auteur heeft het materiaal uitputtend willen benutten. Dit levert een groot aantal hoofdstukken op, waarbij de systematische opbouw

van het verhaal opvalt. Aan de orde komen: methoden, landschapsbeschrijving, weersomstandigheden, aantalsverloop, begrazingsintensiteit, invloed van agrarische activiteit en gedragsaspecten zoals slaaptrek, verstoring, mortaliteit e.d. Tenslotte bevatten de bijlagen de basisgegevens van het verhaal, zodat er voor de echte spitters veel te genieten valt. Deel twee handelt over de trek van de verschillende ganzensoorten. Het onderzoeksgebied is hierbij uitgebreid met de Veenkoloniën en de Eemshavengebied. De inhoudsopgave verraad ook hier een neiging tot "grundkliché". Behalve doortrekverloop worden ook variabelen als windrichting, temperatuur, luchtdruk, mist en tijdstip in beschouwing genomen. Een macht aan gegevens, interessant, dat zeker, maar uw recensent duizelde op het laatst een beetje. Voor ganzenliefhebbers aanbevolen.

ES

Fauna-inventarisatie Dwingelderveld 1988

J.KLEINE, A.J. VAN DIJK EN H. NIJMEIJER
Rapport, 150 bladzijden, 13 figuren, 112 verspreidingskaarten van vogels, 10 van zoogdieren en 4 van amfibieën en reptielen en 12 van vlinders.

En wederom werden we verblijd met een rapport over de fauna van het Dwingelderveld, zoals dit toekomstige nationale park zal gaan heten. De gegeven opsomming van aantallen bladzijden, figuren e.d. (vervat in een kunstzinnige kaft, mogelijk werk van jeugdige hulp) geeft wel aan dat we hier te maken hebben met een grote hoeveelheid gegevens. Deze zijn niet helemaal op de meest gebruikte wijze gerangschikt. Het rapport begint met 34 bladzijden tekst, waartussen hier en daar een tabel of figuur. De overige (soms zeer grote) tabellen zijn ondergebracht in een apart deel. Zo ook de verspreidingskaarten. Gezien grootte en omvang van het materiaal een logische keuze, maar het is even wennen.

Het rapport is niet louter een opsomming van gegevens en feiten, maar ook de gegevens worden vergeleken met die uit het verleden en getracht wordt verklaringen te geven voor de overeenkomsten en verschillen. Daarbij blijft het rapport een beschrijving van een actuele situatie en worden de overeenkomsten en verschillen vooral verklaard vanuit een uitstekende terrein- en vogelkennis. Terecht worden dan ook de 'nodige slagen om de arm gehouden'. Zo levert een herhalingsinventarisatie van 1978 van vijf proefvlakken een aantal soorten op die toe- dan wel afnemen of min of

meer gelijke aantallen vertonen. Afgezien van een methodisch verschil bij het inventariseren poogt men toch verklaringen te vinden voor de verschillen en overeenkomsten. Die worden gevonden in beheer, de vegetatie-succesie, het klimaat e.d. Duidelijk wordt echter niet waarop bijvoorbeeld de aanname is gebaseerd dat een verschil van 25% een reëel verschil is. De eindconclusie, dat biotoopveranderingen een trend weergeven en strenge winters waarschijnlijk korte termijn veranderingen (fluctuaties) veroorzaken is een bekend fenomeen.

Dit is reeds het zevende rapport over het Dwingelderveld en de gegevens laten duidelijk zien dat we hier te maken hebben met een zeer belangrijk vogel- (en andere fauna) gebied, dat niet voor niets op de lijst van internationaal belangrijke wetlands staat. Zowel de broedvogel- als de niet-broedvogellijst is indrukwekkend. In het gebied is 86% van alle in Drenthe waargenomen vogelsoorten aangehouden. In de broedvogellijst komen zeldzaamheden voor als Geoorde Fuut, Pijlstaart, Bruine Kiekendief, Porseleinhoen, Zwarte Stern, Paapje en Keep en schaarse soorten als Boomleeuwerik, Roodborsttapuit, Barmsijs, Kruisbek en Appelvink. Daarbij gaat het in de meeste gevallen niet om een enkel broedgeval, maar komen de soorten vaak in verrassend grote hoeveelheden voor. Ook de niet-broedvogellijst is indrukwekkend. Niet alleen door het voorkomen van zeldzaamheden als Roodhalsfuut, Ralreiger, Dwergstern, Poelruiter, Grauwe Franjepoot, Waaiersaarrietzanger, Witbandkruisbek en meer van dat fraais, maar zeker ook omdat het gebied belangrijk is als slaapplek voor Rietgans, Regenwulp, Kemphaan en Grutto. Het gebied krijgt hierdoor een extra dimensie. De vogelgegevens en de min of meer terloops verzamelde gegevens over de andere faunaelementen vormen een goede basis voor de besprekingen over het tot stand komen van een nationaal park Dwingelderveld.

YdV

Broedvogelinventarisatie Asserbos 1984.

GROTENHUIS J.W. 1990. NMF Drenthe, Assen. 66 p.

Het Asserbos ligt ingeklemd tussen woonwijken, van waaruit dagelijks horden mensen hun honden, kinderen en buik uitlaten. In het algemeen resulteren dergelijke activiteiten in een onttakeling van het bos, waardoor broedvogels (vooral bodembroeders) aan het kortste eind trekken. Bij de gratie van zijn oppervlakte (96 ha), ouderdom en samenstelling (veel

loofhout) is het bos ontsnapt aan verloedering. De onderhavige inventarisatie is daarvan het bewijs. Gebaseerd op een BMP-kartering in 1984 wordt de broedvogelbevolking per bos-type in kaart gebracht. Oud loofhout blijkt, niet verbazingwekkend, hoge dichtheden van holenbroeders te herbergen. Hier vinden soorten als Appelvink, Boomklever, Glanskop, alle spechtensoorten, Fluitier, Grauwe Vliegenvanger en Holenduif een ideale habitat. Omdat de kartering uit 1984 stamt, mogen we aannemen dat de situatie anno 1991 voor enkele van bovengenoemde soorten veel gunstiger is geworden (denk bijvoorbeeld aan de geweldige toename van Appelvink, Boomklever en Glanskop). Door de variatie in bostypen (en dus broedvogels) is het Asserbos een BMP-plot bij uitstek. Dicht bij huis voor Assenaren, interessante vogelsoorten, een dicht net van paden en gevarieerd van opbouw: wie neemt de handschoen op en geeft een vervolg aan de 1984-kartering? Een voorbeeld is te nemen aan de kartering van het Mastbos bij Breda, waar P.B. Jansen 30 jaar lang zijn rondjes trok (Jansen P.B. & de Nie H.W. 1986. Dertig jaar zangvogelinventarisatie in het Mastbos bij Breda. *Limosa* 59, 1986: 127-134). In 1991 kan dan bovendien begonnen worden met een nieuwe broedvogelsoort voor Drenthe: de Grote Kruisbek!

RGB

Broedvogelinventarisatie noordelijk Midden-Drenthe 1989. WESSELS H. EN VAN MANEN, W. 1990. Rapport Provincie Drenthe, Dienst Ruimte en Groen, Assen. 104 p.

Volgens het inmiddels beproefde recept is één van de laatste schakels in Drenthe voor de tweede maal op broedvogels gekarteerd. De eerste kartering van Drenthe werd in ijtempo in 1975-76 uitgevoerd. De resultaten daarvan zijn verwerkt in *Vogels van Drenthe*. Sindsdien is in een langzamer (maar nog steeds moordend tempo) begonnen met de tweede ronde, die in 1991 zijn beslag gaat krijgen. Jaarlijks worden c. 15.000 ha op broedvogels gekarteerd. In 1989 vond de inventarisatie plaats in het gebied tussen Witteveen, Beilen en Assen (inclusief Boswachterij Hooghalen). De tijdsbesteding bedroeg 0.9-19.9 minuten/ha, afhankelijk van het telgebied (wat dus bijzonder weinig is in vergelijking tot BMP-normen). Er werden 108 soorten als broedvogel vastgesteld, waaronder niet alledaagse als Kleine Vliegenvanger, Grauwe Fitis, Grauwe Klauwier en Ortolaan. De schaarse en zeldzame soorten zijn alle met een verspreidingskaart

(paren/100 ha) opgenomen en worden in de tekst besproken. Hier worden we deelachtig aan truttende Kwartels, duikerklaterende Waterhoenen, staartvibraties, joelende Bosuilen en blauwspechten, groene schichten, een hoos van familieleden, krassende rakkers, pastelzangers (niks raadselachtigs aan; die zogenaamde Grauwe Fitissen uit Mensinghe zijn geen Grauwe Fitissen geweest), beklederde meidoorns, poeha, een Havik met een schrikbewind, roofvogelvervolging rond Klatering (wat wil je ook met zo'n naam) en Cota Radja de Eerste. Kortom, voldoende stof voor overpeinzing ("Waar kwamen zij vandaan? Wij weten het niet. Waar gingen zij heen? Ook dat wisten wij niet.") en giechelbuien.

RGB